

26.2 Bestedingsruimte

Ieder mens heeft een bepaalde hoeveelheid geld. Dat is je bestedingsruimte. Stel je het maar voor als een werkelijke ruimte, een kamer. Er zijn grote en kleinere kamers. Maar allemaal zijn ze gemeubeld. Oftewel, iedereen heeft uitgaven.

Uitgaven die iedereen heeft, zijn over het algemeen:

- woonruimte;
- basisvoorzieningen zoals gas, water en licht;
- een inboedelverzekering en bij een eigen huis ook een opstalverzekering;
- gemeentelijke belastingen zoals onroerend zaakbelasting (alleen voor huiseigenaren), riolrecht, verontreinigingsheffing, waterschapslasten;
- vervoersmiddelen: auto, motor, bromfiet, scooter of fiets;
- communicatiekosten: vaste en mobiele telefoon, internetaansluiting;
- meubilair;
- langdurende verbruiksgoederen zoals koelkast, computer, fiets, televisie;
- kortdurende verbruiksgoederen zoals kleding, voedsel, brandstof en andere vervoerskosten. De kortdurende verbruiksgoederen noemen we huishoudgeld.

Dit zijn onvermijdbare kosten, iedereen heeft ze. Sommige kosten zijn altijd even hoog, bijvoorbeeld je huur. Dat zijn niet-variabele of vaste kosten.

De hoogte van andere kosten kan echter variëren. Dat noemen we variabele kosten.

- De kosten voor woonruimte liggen vast. Als je eenmaal een huis of verdieping huurt, is je huurbedrag elke maand hetzelfde. Wel kun je elk jaar een huurverhoging verwachten.
- Binnen de basisvoorzieningen gas, water en licht, kan wel variatie optreden. De grootte van het huis en het aantal gezinsleden heeft natuurlijk invloed op het verbruik. Maar iedereen heeft ook individueel invloed op het verbruik. Je kunt de verwarming een graad lager zetten en een extra trui aantrekken. Je kunt twintig minuten onder de douche staan en de kraan laten lopen terwijl je je tanden poetst.
- Ook de vervoerskosten kunnen variëren. Als je niet te ver van school of van je werk woont, kun je de fiets pakken in plaats van de bus.
- Je communicatiekosten kunnen variëren. Je internetaansluiting varieert als je een datalimiet hebt. En hoe meer je belt, hoe meer je betaalt.
- De hoogte van langdurige verbruiksgoederen kan variëren, omdat je kunt kiezen voor eenvoudige apparatuur of heel dure spullen.
- En ook de kortdurende verbruiksgoederen kunnen variëren. Je kunt merkkleding dragen of op koopjes jagen tijdens de uitverkoop.

We ordenen de uitgaven op grond hiervan in drie categorieën.

niet-variabele kosten	variabele kosten niet huishoudgeld	huishoudgeld
woonruimte inboedelverzekering gemeentelijke belastingen	gas, water en licht communicatie meubilair (vervanging) langdurende verbruiksgoederen	kleding voedsel vervoer, brandstof

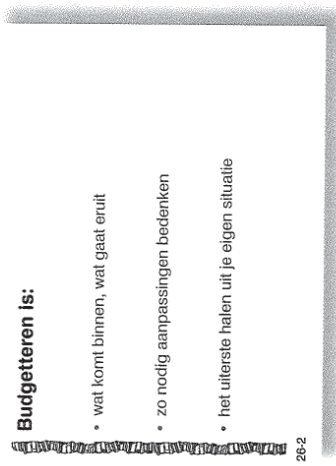
Het is een druk gemeubelde ruimte zoals je ziet. De meeste mensen moeten dan ook passen en meten om alles een aardig plekje te geven. Dat noemen we budgetteren.

Iedereen heeft kosten voor woonruimte

26.3 Budgetteren

Budgetteren is eigenlijk niets anders dan planmatig met je geld omgaan, zodat je rondkomt. Hoe doe je dat? Je zet op een rijtje wat er binnenkomt en wat er uitgaat. Zo nodig bedenken je aanpassingen in je bestedingen. Je kijkt daarbij goed naar je eigen situatie en probeert daar het uiterste uit te halen.

26.3.1 Wat komt binnen, wat gaat eruit

Zet op een rijtje wat er binnenkomt en waar het aan opgaat. Je krijgt periodiek je bankafschriften binnen, daar staat op wat je betaald hebt. Die gegevens kun je opnemen in een administratie.

Een spreadsheet is het handigste middel om een administratie op te zetten. We hebben in de vorige paragraaf drie categorieën van onkostenposten gegeven: niet-variabel, variabel en huishoudgeld. Daar baseren we ons nu ook op.

Je gebruikt 9 kolommen, in groepen van drie: niet-variabel, variabel en huishoudgeld. Iedere groep krijgt een kopje 'datum', 'omschrijving' en 'bedrag'.

Je bepaalt bij welke categorie een uitgave hoort. Je noteert de datum van de uitgave, waar de uitgave voor was (kolom 'omschrijving') en het bedrag.

Per maand kun je de bedragen van elke kolom optellen. Deze subtotals kun je horizontaal bij elkaar optellen. Dat geeft het totale bedrag van de uitgaven van deze maand.

Joeri heeft deze administratie in elkaar gezet:

inkomsten	niet variabele uitgaven		variabele uitgaven		uitgaven huishouding		totaal uitgaven		
	datum	omschrijving	bedrag	datum	omschrijving	bedrag			
loon	01-feb	huur	450	17-feb	gas	23	03-feb	jasje	38
	07-feb	verontreinigingsheffing	112	23-feb	water en licht	39	03-feb	busabonnement	47
	13-feb	inboedelverzekering	14	24-feb	mobiel	25	10-feb	eten	49
				25-feb	Internet	19	15-feb	eten	45
							26-feb	sparen voor koelkast	12
							28-feb	eten	69
								subtotaal	260
954								subtotaal	967

Je ziet dat Joeri net onder de duizend euro blijft. Maar hij ontvangt maar 954 euro per maand. Hij komt dus elke maand 13 euro tekort. Nu spaart hij voor een nieuwe koelkast, die hij over twee jaar verwacht te moeten vervangen. Dat zal hij even moet stopzetten. Maar daarnaast moet hij al zijn uitgaven nalopen en kijken waar hij kan bezuinigen. Want die koelkast zal op termijn toch betaald moeten worden. Dus hij moet zien te bereiken dat hij kan doorgaan met sparen.

26.3.2 Zo nodig aanpassingen bedenken

Joeri moet gaan zoeken naar mogelijkheden om zijn uitgaven omlaag te krijgen.

Hij kan de kachel lager zetten. Daar begint hij mee, maar het resultaat daarvan merkt hij pas na een klein jaar, als de eindafrekening komt. Hij hoopt dan op een lager maandbedrag uit te komen. Hetzelfde geldt voor het douchen. Hij let er wel meer op nu, maar het duurt lang voor hij daar het effect van merkt.

Joeri moet nu ook al effect bereiken. Hij gaat de prijzen vergelijken van zijn eigen supermarkt en een prijsvechter. Dat scheelt wel! Joeri besluit voortaan zijn boodschappen bij de prijsvechter te doen. Dan maar iets verder fietsen. Want hij wil eigenlijk meer sparen dan die 25 euro per maand. Hij wil ook nog wel eens op vakantie kunnen!

Hij reserveert voortaan 25 euro voor kleding. Deze maand heeft hij een jasje gekocht maar hij koopt niet elke maand iets. 25 euro per maand is 300 euro per jaar. Veel is het niet. Hij besluit daarom van nu af aan voor zijn verjaardag kleren te vragen. Als hij zijn cadeau tenminste zelf mag uitkiezen. Zijn moeder zal daar wel in mee gaan. Maar het blijft krap.

Joeri denkt aan vakantiewerk, maar wordt direct erg chagrijnig. Zijn zomervakantie, daar laat hij niets van afnemen. Al kan hij niet naar het buitenland, het is dan lekker weer. Joeri gaat dan graag toerfieten en hij is ook gek op zwemmen. Maar de korte vakanties, misschien kan hij dan steeds een paar dagen werken. Dat vindt hij niet erg. En hij zoekt ten slotte maar een klein extra bedrag. Joeri neemt het besluit om in de korte vakanties werk te zoeken.

De maatregelen die Joeri neemt:

- 1 25 euro per maand reserveren voor kleding. Dat scheelt al 13 euro met de 38 euro die deze maand zijn afgeschreven.
- 2 Voor zijn verjaardag kleding vragen.
- 3 Een baantje zoeken tijdens de korte vakanties.

Hiermee moet hij het kunnen redden.

26.3.3 Het uiterste halen uit je eigen situatie

Iedere situatie vraagt om eigen aanpassingen en iedere situatie biedt zijn eigen kansen. We laten dat zien aan de hand van een paar aspecten.

Joeri betaalt een vrij hoge huur. Hoevel woonruimte hij heeft, vertelt het verhaal niet. Mogelijk zou hij een huisgenoot kunnen zoeken. Samen woonruimte huren heeft veel voordelen. Je betaalt de helft van de huur, maar ook de helft van de niet-variabele kosten en van een deel van de variabele kosten. De kosten voor gas water en licht deel je immers. De kosten voor je mobieltje zijn uiteraard persoonlijk maar de internetaansluiting zou je weer kunnen delen, als je een netwerkje aanlegt. En als je samen eet, zul je merken dat een maaltijd voor twee personen in verhouding goedkoper is dan een maaltijd voor één persoon.

Als je nog thuis woont en gaat werken, heb je het over het algemeen makkelijker dan als je zelfstandig woont. Je betaalt wel kostgeld maar dat is een stuk lager dan de onkosten die je hebt als je een zelfstandige huishouden moet voeren. Het uiterste uit je situatie halen betekent dan: optimaal sparen zodat je, als je zelfstandig gaat wonen, een portje hebt om je mee in te richten.

Als je een bijbaantje zoekt, probeer dan iets te vinden dicht bij je woning. Dat scheelt reistijd en reiskosten. Je houdt dus zoveel mogelijk over met zo min mogelijk tijdverlies.

Ten slotte nog een praktische tip. Het voorbeeld van Joeri ging over de grote lijn, en hij heeft ook het probleem in grote lijnen opgelost. Soms moet je op het niveau van details werken. Als je moeilijk rondkomt, schrijf dan eens een week lang alles op dat je aan huisgeld uitgeeft. Niet alleen het bedrag maar elk artikel dat je voor dat bedrag gekocht hebt. Ook de kleinste uitgave, het pakje kauwgom, het flesje frisdrank tussen de middag. De kipkerriesalade, alles. Vaak lopen juist die kleine uitgaven enorm op, zonder dat je het in de gaten hebt. Als je precies weet waar je geld aan opgaat, kun je het beste kiezen wat je wilt laten schieten.

Het nibud geeft adviezen over budgetteren. Nibudjong.nl heeft informatie, specifiek voor jongeren en jong-volwassenen.

Het Nibud helpt bij budgetteren

26.4 Reclame

We komen voortdurend, gevraagd en ongevraagd, in aanraking met reclame. Nu weet je wel dat reclame is bedoeld om jou tot kopen aan te zetten, en dat je dus niet alles serieus moet nemen. Toch is er reden om wat dieper op reclame in te gaan.

De inhoud van dit thema:

- de sluipende verleider
- de 'objectieve' informatie

26-3

26.4.1 De sluipende verleider

Het is angstoorn dat een herhaling van een bepaalde boodschap op den duur invloed heeft op mensen. Je kunt je er haast niet aan onttrekken. Steeds opnieuw afbeeldingen zien van een prachtig nieuw toestel, creëert de behoefte aan dat toestel, ook als je het eigenlijk helemaal niet nodig hebt.

Daar is niets op tegen als je het kunt betalen. Als je maar net rond kan komen, is het zaak om nuchter te blijven. Je kunt erkennen dat het een geweldig toestel is, maar 'nu eventjes niet'. Misschien kun je het later kopen. Die gedachte kan helpen. Je ontzegt je dat mooie toestel niet definitief, maar je schuift het voor je uit. Zo geef je die behoefte, die eigenlijk alleen maar gecreëerd is, de gelegenheid om langzaam te verdwijnen. Tot je een nieuw verleidelijke aankoop ziet. Want reclame houdt natuurlijk nooit op!

Daarom is deze uitstelsstrategie handig voor de rest van je leven.

26.4.2 De 'objectieve' informatie

Sommige reclame klinkt als objectieve informatie. Het lijkt alsof je feiten te horen en te zien krijgt. De feiten worden verteld met een vrouwenwelkende stem. De beelden zijn gewoon, levensecht, betrouwbaar. Je wordt niet verleid. Althans, daar lijkt het op.

Maar er is een probleem met deze soort reclame. Dat probleem ligt in het doel van reclame. We maken dit duidelijk aan de hand van zakelijke teksten, maar het volgende heeft ook betrekking op beelden, zoals de beelden in een reclamespotje. Zakelijke teksten kunnen verschillende doelen hebben.

Doelen zakelijke teksten:

- informeren
- overtuigen
- activeren

26-4

In deze doelen zit een opbouw. Een informerende tekst is informeren. Bijvoorbeeld een mededeling van de belastingdienst. Een essentieel kenmerk van informerende teksten is dat ze betrouwbaar moeten zijn.

Een overtuigende tekst bevat informatie en is daarnaast overtuigend. Bijvoorbeeld een brief van het energiebedrijf naar aanleiding van een fusie. De brief informeert (de fusie) en overtuigt (jij als klant zult alleen maar voordelen ondervinden van de nieuwe situatie).

Een activerende tekst is informeren, overtuigend en tegelijk activerend. De tekst wil dat je iets gaat doen. Bijvoorbeeld een brief van Oxfam Novib. De brief informeert (over kinderen die hun ouders verliezen aan aids), hij is overtuigend (we moeten hier iets aan doen) en hij is activerend (hij roept je op om een bijdrage te storten).

Reclame is een extreme vorm van activerende tekst en beeld. En er is een specifiek probleem mee. De informatie is namelijk niet altijd betrouwbaar. Reclame mag geen feitelijke onjuistheden beweren. Daar ziet de Reclame Code Commissie op toe. Maar informatie kan juist zijn en toch een schreefbeeld opleveren. Reclame geeft per definitie alleen de positieve aspecten van een product weer. En ieder product heeft positieve en negatieve aspecten. Hoe objectief het ook mag klinken, het beeld is dus altijd schreef, want de informatie is onvolledig.

Juist de reclame die objectief en informerend overkomt, is daarom gewaardijkt. Reclame is altijd activerend, dus zowel informerend, als overtuigend en activerend. En daarnaast is de informatie niet volledig.

Niemand kan zich echt afsluiten voor de effecten van reclame. Maar je kunt jezelf wel beschermen. Hoe? Door altijd verder te informeren.

- Vraag naar objectieve productinformatie.
- Lees de bijsluiters.
- Zoek nadere informatie op het internet.

Je kunt op het internet snel gebruikersinformatie vinden. Je kunt als volgt gericht zoeken of mensen negatieve ervaringen hebben met een product. Je typt in de zoekmachine: 'klachten over (en dan de naam van het product)'. Vermeld het serienummer als het om elektronica gaat.

Reclame op straat

26.5 Geld tekort

Geld uitgeven is leuk en gemakkelijk. Veel mensen merken aan het einde van de maand dat ze het maar nét redden, of net niet. De meeste mensen lachen uit herkenning als iemand aan het einde van de maand bij de supermarkt zijn portemonnee omkeert, en dan een paar artikelen moet teruggeven. Als het tekort groter wordt, kun je geleidelijk schulden opbouwen. Als die te groot worden, kom je in de schuldhulpverlening terecht.

Schulden en schuldhulpverlening:

- schulden opbouwen
- schuldhulpverlening

26-5

26.5.1 Schulden opbouwen

Geld tekort komen, vraagt om budgetteren. Kleine schulden moet je echt direct oplossen. Als je dat niet doet, blijft het probleem terugkomen. Sommige mensen gaan lenen, of kopen op afbetaling. Zo kunnen de problemen groter worden. Beter is het om bijtijds ondersteuning te zoeken voordat de problemen echt groot worden.

Schulden opbouwen:

- lenen
- kopen op afbetaling
- ondersteuning

26-6

Lenen

Als je geld te kort komt, kun je vaak lenen, van je ouders of van vrienden. Als je het snel kunt teruggeven is dat ook geen probleem. Maar als dat niet lukt, kun je langzamerhand steeds grotere schulden opbouwen. Dat is vervelend maar nog erger is dat je vriendschappen kunt kwijtraken.

Kopen op afbetaling

Als je krap zit en je wilt een grotere aankoop doen, is het verleidelijk om op afbetaling te kopen. Maar als je nu al krap zit, kun je nooit de maandelijkse afbetaling doen! Daar komt bij dat je een hoge rente betaalt bij kopen op afbetaling. Je betaalt dus meer voor het product.

Ook als je een baan hebt en goed rondkomt, maar geen reserve hebt voor een grote aankoop, is kopen op afbetaling riskant. Er kan plotseling een ingrijpende verandering komen in je financiële situatie, bijvoorbeeld ontslag. Dan zit je wel nog met de last van de afbetalingen.

Ondersteuning zoeken

Goed met geld omgaan, en budgetteren, kan moeilijk zijn. Als je een paar keer bent vastgelopen, is het verstandig om advies te vragen. Je kunt beginnen met je ouders en vrienden. Misschien wil je liever niet laten merken dat je financiële problemen hebt. In dat geval kun je ook naar de gemeente gaan. De gemeente weet waar je terecht kunt voor ondersteuning bij budgetteren. Je kunt bijvoorbeeld naar maatschappelijk werk doorverwezen worden.

Heb je al schulden? Op internet vind je sites waar je ondersteuning vindt bij beginnende schulden.

Heb je grote schulden? Ga dan naar de gemeente voor schuldhulpverlening.

26.5.2 Schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening is erop gericht dat je je schulden zelf helemaal afbetaalt. Je bent de overeenkomsten immers ook zelf aangegaan. In het Bureau kredietregistratie (BKR) staat iedere burger geregistreerd die financiële verplichtingen heeft.

Schuldhulpverlening:

- zelf de schulden afbetalen
- BKR-registratie

26.7

Zelf de schulden afbetalen

Als de schulden zo groot zijn, dat ze niet meer af te lossen zijn, kun je in de schuldsanering terecht komen. Schuldsanering betekent het opruimen van schulden. Dat gaat als volgt:

- Je inkomen gaat naar een zogenaamde bewindvoerder. Een bewindvoerder is een persoon die je geld beheert.
- Hij betaalt alle verplichtingen die je hebt.
- Jij krijgt een minimaal bedrag voor huur, gas en licht en voeding.
- Het restant gaat naar de schuldeisers.
- Dit gaat drie jaar zo door.

Het bedrag dat jij ontvangt is echt erg laag, aanzienlijk lager dan de bijstand. Wat je in drie jaar niet hebt afgelost, wordt je kwijgescholden.

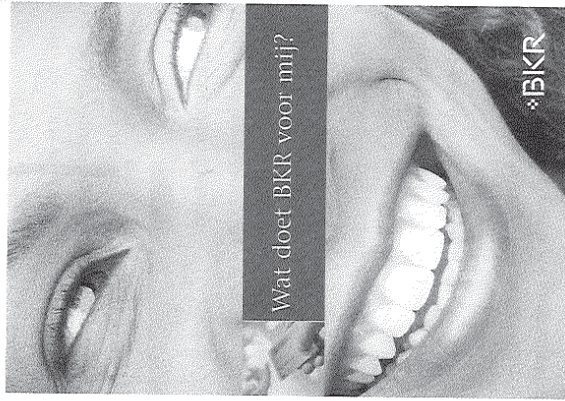
BKR-registratie

Het Bureau kredietregistratie is een landelijk bureau waar iedereen geregistreerd staat, die financiële verplichtingen heeft. Dus mensen met een hypotheek, een persoonlijke lening en met aankopen op afbetaling staan geregistreerd. De BKR houdt bij hoe het betalingsgedrag van deze mensen is. Ongeveer 95% van alle geregistreerde mensen voldoet aan de verplichtingen. Van de mensen die niet aan hun verplichtingen voldoen, is dat dus bekend.

Dat geldt dus ook voor mensen in de schuldsanering.

Als je in de schuldsanering komt, heeft dat wel gevolgen. Ook als inmiddels de schuldsanering is voltooid. Als je een lening wilt afsluiten, vraagt de bank informatie op over je. De BKR geeft die informatie. Die informatie gaat tot 7 jaar terug. Als je een verleden hebt met onbetaalde schulden, gaat de bank niet met je in zee. Het wordt dus moeilijk om een hypotheek te krijgen. Hetzelfde geldt voor iets op afbetaling kopen. De leverancier is verplicht inlichtingen over je in te winnen. Bij een persoonlijke lening is hetzelfde verhaal van toepassing. Dat is begrijpelijk. Immers, wie problemen heeft gehad, is een risicofactor. Banken en leveranciers willen dat risico niet opnieuw lopen.

Dit lijkt erg negatief maar de registratie vormt ook een bescherming van de consument. De registratie voorkomt dat een consument opnieuw grote schulden opbouwt. Stel, je hebt schulden gehad. Als die eenmaal zijn afgelost, is het uiteraard de bedoeling dat de toekomst beter verloopt. Je kunt het dus zo zien: de BKR-registratie ondersteunt je pogingen om een verantwoordelijke consument te worden. Na 7 jaar worden je gegevens automatisch verwijderd. Als je dan een hypotheek aanvraagt, kun je die waarschijnlijk wel krijgen. Dan spelen de gewone afwegingen van een bank mee: de hoogte van de lening, het inkomen en overige financiële verplichtingen.

THEMA 27 De openbare ruimte en leefbaarheid

27.1 Inleiding

Dit thema gaat over de openbare ruimte en leefbaarheid.

Waar je ook woont, je hebt met andere mensen te maken. Dat kunnen burens zijn, straatgenoten, dorps- of stadsgenoten. Binnenshuis is iedereen op zichzelf. Daar maak je je leven zo prettig mogelijk voor jezelf, op je eigen manier. Buitenshuis leeft men in de openbare ruimte. Dat wil zeggen dat de ruimte van iedereen is, gezamenlijk bezit, om het zo maar te zeggen. Ook daar maak je het zo prettig mogelijk. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor elkaar. Daarom is het verstandig bepaalde dingen niet te doen en andere dingen wel. Dit thema biedt je handvatten om op een positieve manier om te gaan met de openbare ruimte.

De inhoud van dit thema:

27.2 Wat is een openbare ruimte

27.3 Risicofactoren

27.4 Succesfactoren

27-1

Dit thema staat in verband met het thema over politieke en maatschappelijke invloed uitoefenen, het thema over assertiviteit en het thema over vrijheid van meningsuiting.

De geschillencommissie

Geschillencommissies zijn georganiseerd per branche. Iedere branche heeft een geschillencommissie. Er is bijvoorbeeld een geschillencommissie voor de doc-het-zelf branche, voor de metaal, voor de kinderopvang, voor bankzaken enzovoort.

Dat is begrijpelijk want elke branche vereist zijn eigen deskundigheid. De geschillencommissies houden zich bezig met conflicten tussen leveranciers en afnemers. Een afnemer, een klant dus, kan een klacht indienen. Je geeft dan een volledig verslag van de klacht en wat je hebt ondernomen om de zaak op te lossen.

De commissie laat door een externe deskundige het product onderzoeken en doet dan uitspraak. De geschillencommissie werkt snel en is, zeker als je het vergelijkt met een rechtzaak, niet duur.

Op de site van de geschillencommissie staan per branche voorbeelden van uitspraken.

THEMA 26 Verantwoordelijk consumentenschap

26.1 Inleiding

Als volwaardige deelnemer aan de samenleving ben je ook consument. Daarbij speelt een rol dat je een verantwoordelijke consument bent. Dat houdt in dat je verschillende belangen van jezelf kunt onderscheiden, en je niet laat meeslepen door de waan van de dag. Een andere kant van verantwoordelijk consumentenschap is dat je je eigen mogelijkheden kent en daar verstandig mee omgaat. De informatie in dit thema kan je daarbij helpen.

De inhoud van dit thema:

- 26.2 Bestedingsruimte
- 26.3 Budgetteren
- 26.4 Reclame
- 26.5 Geld te kort

26.1

Dit thema staat in verband met het thema over kritisch consumentenschap.